

ZOMBOR és VIDEKE

POLITIKAI LAP.

Hirdetéseknél két hasábos pont sora 16 fill., többszöri beiktatással megfelelő engedmény. Nyiltűr sora 30 fillér.

Felolvasó szerkesztő:

Laptulajdonos:

Egész évre 12 kor., félfévre 6 kor.

Dr. DONOSZLOVITS VILMOS. OBLÁT KÁROLY.

negyedévre 4 kor. Megjelenik vasárnap és csütörtökön.

Politika és közgazdaság.

A nemzet tanácsában, — a parlamentben tovább folyik az obstrukció — és ezzel az ex-lex állapot fenntartatik.

A vezérrel elégedetlen függetlenségi harcias elemek otthagyták az eddigi tábort és a maguk szakállára guerillaharcot folytatnak az új kormány ellen; — a vezér pedig rendbe szedi megfogyott, de hozzá hűen ragaszkodó seregét és azokkal kezd újabb és újabb parlamenti harcot elvei diadalért. Nem marad a meddő negáció mezején, hanem ott és amikor lehet, az alkotásból, az együtt működésből is kiveszi a maga részét.

A néppárt inog. A halványhates alapon állván, a közjogi gravameneket nem tartja időszerűnek felvetni, — de a miniszterelnök személye neki nem kell, ér úgy mint Széll Kálmán sem. Pedig be kell látnia, hogy az idők kerékét megállítani nem lehet, — a konservatív eszméje már rég a lomtárba került.

A szabadelvű párt csak látószög egységes, — darabokra tört az. A külszín nyugodtságot mutat, — de a benseje izgatott, forr, elégtellen. A régi nemzeti párt sehogysem tud érvényesülni, mert az ó-liberálisok minden ténykedésükben a hatalomra

való törekvést látják és még meglevő összes befolyásukat latba vetik, hogy azokat leszorítsák az aktivitás teréről. Hogy pedig ezt mekkora sikerrel voltak képesek megsejkeketni, mi sem mutatja jobban, — mint az, hogy egy oly kiváló minőségű igaz, jellemző ember mint egy gr. Apponyit, leszoríthatlak a tettek mezejéről; ki mint lelán-czolt Promotheus kénytelen szemlélni a körülötte dülő sivar harcot s nem lehet szava, nem mondhat eszmét, hogy nemzetét kivezelhesse a chaosból. Diszcreditálása az udvarig felhatolt.

Az ó-liberálisokat a kényszer hozta egy táborba. Az a párt, mely megszokta évtizedek óta, hogy mindenhol vezető szerepet gyíjen, hogy mindenben hol az államhatalom valamit adhat, csakis tagjai élvezhessék azt, mely úgyszólván egy szerves kapcsol képezett állam nézve, hogy magának monopolizálja közgazdasági téren az állami befolyást, — az, midőn látta, hogy az újabb alakulás folytán ezen téren veszélyeztetve van, tömörült, hallgat, várakozó állásponton van.

Es mindez miért van? Mert minden párt a hatalom birtokába akar jutni. A hatalom birtokába, de nem azért, hogy magasztos lenkölt eszmékért küzdve a nemzet jólétéért, a polgárok boldogulásáért és a közjó előremenete-

leért törekedjenek, — hanem azért, hogy az államhatalommal a kézben az államot, mint közgazdasági tényezőt a maguk részére kibaszálják.

Széll Kálmán ett hagyta helyét, mert felismerte ezen fonák helyzetet, mert nem akarta, nem bírta nemesen gondolkozó és érző lelke a pártokat e téren kielégíteni — az állandalom rovasára s így nem bizott meg bennük.

A nemzetnek az időt rabló, és párt-szerződélyeket a végletekig felkorbácsoló, de a nemzetnek kevés úgyszólván semmi hasznát nem hajtó politizálásról a közgazdasági térre kell átmennie. Át kell mennie pedig úgy, hogy nem szabad, nem lehet mindent e téren az államhatalomtól várni és követelni.

Az ugynevezett felülkerült abszolutizmus annyira bizott még alig néhány évtized előtt az államhatalom mindenhatóságában, hogy azt mindenre alkalmasnak tartotta. Hogy az állam is teremthet mindent, virágzó magángazdaságokat, szóval produktív ereje teljesen kielégítő az ország boldogulására.

Ámde később jött e téveszméből a kiábrándulás és be kellett látni, hogy az állam nem gondoskodhatik minden egyesnek anyagi jólétéért, hanem igenis megadhatja azokat a feltételeket és támogatást, ahol azok megszerzésére az egyes ereje nem elegendő, tehát mint-

A „ZOMBOR és VIDEKE” TARCZAJA

Az énekesnő.

(A „Zombor és Vidéke” számarcza írtja: **Tranzer Károly**.)

Néhány nap előtt történt, hogy Budapestben az Európa kávéházba vetődtem; piculóm már teljesen ki volt szárosólva, a lapokat keres túll futottam már, szívárom is a vége felé közeledett. Gondolataimba merülve ültem így, a dohány füst oly nagy volt, hogy kereszttől láthatatlan ködhöz hasonlított s alig volt tőle láthatóvá a gázlámpa vörösfénye; s megismerhetetlen né tette a vendégek halvány arcát. Ehhez járult még a folytonos újság forgatás, a pénzérek futkosása; minden oly hatással volt idegeimre, hogy fejem bódult. — Hirtelen, mint a varázslattól áthatva tapadtak szemeim egy halvány arcra, melynek tulajdonosa újságtól körülülve, az utcára tekintve, mozdulatlanul állt. Miért meredtem úgy rá? még máig sem tudom. Előttém egy most is megmagyarázhatlan érzés kényszerített, hogy szememet e halvány arcra szegeztem.

Termete nyulánk, vonásai finomak, haja már ősz volt. Mozdulata fájdalmat tükrözött vissza. Egész lényén meglátszott a nyugtalanság, bár helyéről megsem mozdult, inkább márvány szoborhoz hasonlított, mint élő lényhez, gondolatban foglalkoz-

tam is vele, hogy tényleg húsból és vérből van-e ez az ember?

Első gondolatom volt, hogy közelebb ülök hozzá, s erősen szemügyre veszem, de ettől elállottam. — Hanem ezentúl is folytonosan rád tekintettem; jó, hogy oly messze ült tőlem, különben valami toladónak vagy kémnek nézhetett volna. — Meddig tekintettem így elmélyedve reá azt magam sem tudom, mert merengésemből egy ismerős hang rikkantott fel. „Bon soir.” Kedves barátom, ön az? A hang felé fordultam s egy ismerős barátomat láttam magam előtt. „Rendkívül örvendek; hogy találkoztunk, lesz kívül elütnöm az estét. Parancsolj egy pohár pucset! Igen?” Mosolyogva s tréfálkozva ereszkedett a székre, miközben egy havannára gyújtott.

De hová az ördögbe néz ön mindig? s követé tekintetemet s titkom ellett árulva! „Gróf Vornek érdekli önt; érdekes személyiség, valódi regényhős!” El voltam kápedve. — Csak volt folytatás, „most már öreg” Ismerem egész életét; Bécsben részben Szt. Pétervárott halottam róla. „Ah, igen lekötözte, ha elmondaná.” „Legnagyobb örömmel; tessék tározaim, gyűjtsön rá!” „Ezer köszönet!” Szivarjaink égtek s barátom elkezdte a történetet.

II

Gróf Vornek Ausztriából egy ősi nemesi családból származik. Még ifjú korában Bécsbe került. Hol gavallér életet élt, míg

tektélyes vagyonát el nem pazarlta. „Egész vagyonát?” Igen nem volt oly nagy, hogy kezei között elnem olvadhatott volna. Midőn vagyonával készen volt, beleszeretett egy opera énekesnőbe, egy különben igen jelentéktelen személybe, ki kicsiny, sovány s szeplős volt. Hogy miképp nyerte el a gróf szerelmét, azt nem értem.

Az énekesnőnek még hírneve sem volt s igen kis szerepet játszott a színházban. Elég az hozzá, a gróf feltette magában, hogy szerelmét megnyeri s ez sikerült is neki. A nő nagyravágyó volt, hízeltgette magát a gróf korona, holott a gróf eleinte házasságról tudni sem akart. Sikerült a nőnek azonban annyira hatni a grófra, hogy az családja ellentállása dacára, nőül vette. Ezen lépés után a grófot barátai is elhagyták s magányosan állt a világban feleségével. Szerény háztartást vezettek, egy szobás lakásban laktak s azon csekély összegből éltek, melyet a gróf újságírásból, a nő meg az éneklésből keresett.

Ha olykor a nő este leverten s fáradtan jött haza, a gróf száraz kenyérnél egyebet nem nyújthatott neki; de az egymás iránti határtalanul látszó szerelmet, minden elfelejtették velük. Évek multak így; az adósság, váltók, a szükség azonban arra kényszerítették a grófi férjet, hogy Bécset elhagyja. Az énekesnőnek is sikerült egy német fejedelemség udvari színházba szerződtetni. Sorsuk most javult;

egy közvetlő szerepet játszva a fejlődés feltételeiről gondoskodik, de a fejlődés munkáját át kell engednie az egyesek tevékenységének. Elősegíti ezt a modern törvények hozatalával és helyes közigazgatással.

Az egyes országok kormányai ma a parlament közreműködésére vannak utalva, mikor a gazdasági életet fejlesztési és elősegíteni akarják. Hogy a parlament működése megfelel-e a közgazdasági élet fejlődésének, erre nézve mindinkább arra a meggyőződésre jutunk, hogy a szakszerűséget a parlament plenumbeli tárgyalásain nehezen találjuk meg, pedig a mi főleg a gazdasági kérdéseket illeti, ahhoz nálunk mindenki akar érteni, de sajnos, hogy ennek még nem volt meg a kívántáldásos hatása.

Ugyanaz a bűne a nemzetnek is, mely inkább a közjogi harcok emészteszt harcában véli hivatását teljesíteni. A gazdasági kérdést inkább szatócs-dolognak tartotta, melylyel foglalkozni nem urnak való, pedig a kicsinylés szüli azt a közönnyt, melyen megtörik a legszívósabb törekvés, a legjobb akarat is. Ezt tapasztalhatjuk ma is, mikor a közélet terén gazdasági jelszavakkal ékesített lobogók alatt ádáz harcokat vívunk, de a jelszavak nem igazi gazdasági érdekeket fednek. Egyesek önző, hatalmi céljaik érdekében szállnak sikra ily meglevesztéssel. Az ilyen harcok még kiellenőbb teszik közgazdasági életünket.

Bizzunk tehát az időben, mely a legjobb orvos és a mely annyi nemzetet gazdaságilag nagygyá és hatalmasá tett. Reméljük, nincs messze az az idő, a mikor a nemzet felocsúdik hosszú álmából és tudatára ébred annak, hogy nemzeti lételének és erősségének sarkköve egy kifejtett lázasan tevékeny és életerőtől duzzadó gazdasági élet.

B. É.

az élet olesőbb, a fizetés meg nagyobb lett. A gróf jobb helyzetbe s egy új hazába került, ahol senki sem ismerte múltját. Nemes származásánál fogva a legelőkelőbb családokba bejutott. Mig felesége a színházban játszott ő a kávéházban ült s dícsérte felesége tehetségét, dícsomját, szép hangját; napról-napra ez volt a foglalkozása, hol a társaságoknál, hol az újságokban. S ha neje játszott, ő maga tapsolt legjobban az elragadtatástól. Az énekes nőnek kedvezett a szerenése, hirneve egyre nőtt. Néhány év múlva a legünnepeltebb divánja lett a színpadnak. A helyzet ismét változott; férje ismét gondoskodott a reklamról. Rajongtak érte, hódoltak neki s neve egész Németországban ragyogott. Egyik babért a másik után nyerte el, tenyerén hordozták, sőt lovait is kifogták kocsijából s öröm ujongással vitték lakásába! . . . E közben igen megváltozott, soványasága eltűnt, idomai teltek lettek s oly kedves ellenállhatatlan lett, hogy alig lehetett arra a szeplős, sovány leányra rá ismerni.

Egy velem ismerős őrnagy ki akkor látta, egy mesebeli tündért rajzolt le előttem. De amint imádók rajongtak körül s midőn pompa és hírnév övezte, a férj napról-napra féltékenyebb lett s minél vigább volt az asszony, annál búskomorabb lett a férj.

(Végo köv.)

* **Választási mozgalom.** A vármegyei központi választmány f. hó 10-ére póntekre tűzte ki a választás a verbázi kerületben A választás Ujverbáson lesz megejtve. Két szavazatszedő küldöttség működik, I. Elnök Mezey Zsigmond, jegyző Pápay László. Szavazási sorrend: Ujverbász, Bácskula, Szeghegy, Torzsa, Kiskér, II. Elnök Koch Bernát, jegyző Limbek Pál. Szavazási sorrend: Överbász, Kuczura, Kisegyes, Bácsfeketehegy, Bástopolya. A szabad elvű párt jelöltje b. Vojnits István vasárnap kezdte meg körútját a kerületben. Reggel érkezett vonaton Ujverbászra, állomáson küldöttség várta, rövid beszéd után a községházán mondotta programbeszédét magyar és német nyelven. Överbász-on Leszkovác patikárus üdvözölte a községház-a jelöltet — ki itt is kifejtette álláspontját. Hosszú kocsis kísérte Bácskulára, melynek határán Lédeder táblalábri fogadta és kísérte be a községházához, hol magyar és németül szolt az egybegyűltekhöz. Itt részletesebben elmondta programbeszédjét, melyben a katonai javaslatok visszavonását és nemzeti engedmények követelését felvetette. Báró Vojnits István ezen kijelentése kellemesen lepte meg a választókat, mit hangos éljenzéssel ki is fejeztek, midőn kijelentette, hogy ha szabadulvősége összejöttökésbe jönné az ország vitális érdekeivel, úgy nem fog habozni véleményét elmondani és a pártból kilépni. Feketehegyen délután két óraker, három óraker pedig Szeghegyen és 5 óraker Kisegyesen a községházakban mondotta el programbeszédjét. Este érkezett kíséretével Bástopolyára, hol a határon lelkesen fogadták, banderium és kocsis sorral. A községházánál, midőn megérkezett, barátságosan fogadtatás várta, megabuzogolták és midőn beszédét megtartani akarta, teljesen megakadályozták a közbekialtásokkal beszédét. Császár Péter főszolgabíró minden erejét latba vetette, hogy a zajongókat hallgatásra bírja. Ez alatt b. Vojnits István a községháza nagytérnek vonult és az oda besorult választóknak elmondta beszédjét, kérve a jelenvoltagekat, hogy mondják el a kün zajongóknak hogy ő csak a nép érdekében és jóléért fog munkálkodni. (Itt megjegyezzük, hogy dr. Hadzsy választásánál is Kemény Miklóst a topolyaiak hasonlóképp nem engedték programbeszédjét elmondani — aki pedig 48-as programbeszédét jött mondani.) Kedden báró Vojnits Kiskér, Torzsa és Kuczurán tartotta meg programbeszédét, hol ünnepélyesen fogadták és semmilyen kellemetlen incidens nem zavarta meg a jelölt ünnepséteit. Tagadhatlan tény az, hogy e kerületben erős ellenléki az áramlat, — de dacára ennek, báró Vojnits győzni fog. Dr. Csillag Károly, a ki szintén a kerület néhány községét meglátogatta és programbeszédét elmondta, 48-as függetlenségi elveket vall, — de pártja alig van; — ép úgy komoly számba nem vehető Grossmann Miksa szocialista jelöltsége, kinek néhány községben néhány híve akad, kiknek azonban választói jogosultságuk sincs.

* **A tisztviselők utadómén-tessége.** A kereskedelmi miniszter Liptó vármegye közönségéhez elvi jelentőségű határozatot küldött, amelyben kimondja, hogy a vármegyei törvényhatóság szolgálatában levő, ugyszintén nyugdíjazott tisztviselői a törvényhatósági utadó fizetése alól föl nem menthetők. A városi utadó fizetése alól minden köztisztviselő fölmenthető.

* **A hadbírák szaporítása.** Mint értesülünk, a katonai bűnvádi eljárás reformjára vonatkozó munkálatok már befejezést nyertek s az erre vonatkozó kormányjavaslatok előreláthatólag még ez év őszén az országgyűlés elé kerülnek. E reformnak egyik következménye hogy a

hadbírák létszámát tetemesen emelni fogják. A hadügyi kormány, mint ez a katonai rendeleti közlöny f. évi április 25-iki 17. számú mellékletében foglalt hűdmetményből kiténik, a hadbírói tisztikar kiegészítése ezéjjál az évi 1600 koronát tevő gyakornoki illetmények számának tetemes gyarapítását helyezte a jövő évre kiállításba. Hadbírói gyakorlatra olyan tartalékok tisztek, katonai hivatalnokok hadapródok és hadapródjelöltek bocsátásának, kik jogi tanulmányaik befejezését és a sikeresen letett jogtudományi államvizsgát igazolni képesek, a gyakorlatra bocsátatás iránti kérvények formája és közelebbi részletes felszeretése tekintetében a „Hadbíroság szervezeti határozományai“ nyujtanak bővebb felvilágosítást; a gyakorlatra bocsátatásnál pályázók, kik a magyar, horvát román nyelvet bírják, különös előnyben részesülnek. Nagyon hasznos volna ezután, ha az alkalmai nem mulasztja el és tekintettel ezen életpálya előnyös kiállítására, a hadbírói pályára, minél nagyobb számban fog jelentkezni.

* **Féléves rendszer a középiskolákban.** Wlassios Gyula kultuszminiszter a középiskolák főigazgatóihoz és a minta-gimnázium igazgatóisághoz rendeletet intézett, amelylyel a harmad évi redszert a középiskolákban eltörli s helyébe a félévi rendszert hozza be. E szerint e középiskolákban ezental csak egyszer, január utolsó napján osztják ki az iskolai értesítőket, az év végen pedig az iskolai bizonyítványt. Két különösen nyomós ok vezette a minisztert, amikor a rendszerváltoztatást elhatározta. Az egyik az, hogy a tanítás folytonosságát csak ritkán szakítsa félbe olyan ténykedés, mely nem biztosítja sem a tanulmányi eredményt, sem a tanítás belső értékét nem fokozhatja. A másik ok az, hogy egy év-harmad aránylag rövid tartalma alatt a tanárok a növéndékek haladásáról nem szereshetnek a lapostudomást. De van egy harmadik etikai oka is: a szülőknek általános kívánsága, hogy a nagy ünnepeket megelőző s azokat sokszor megtrónt bizonyítványosztást megszüntessék. Ez az ok a didaktikai okokkal együtt bírta rá a minisztert a rendszer megváltoztatására. Külön hangoztatja a miniszter, hogy az iskoláknak két félévre való osztását kizárólag alaki jelentőségüknek tekintti s a két félév nincs élesen elkülönítve egymástól. Az új intézkedés nem jelent nyugvópontot a tanulmányok menetében, sem azt nem jelenti, hogy az anyagot két félévre osztják. Hangoztatja még a miniszter, hogy ezzel a módosítással nem kívánja kevesbiteni a szülői ház és az iskola összhangzó működése szempontjából fontos ellenőrző értesítéseket, melyeknek célja a szülőket abban az esetben tájékoztatni, ha tanulmányi vagy figyelmli szempontból szükséges. Ezért a miniszter elrendeli, hogy évenként négyszer kapjon a rossz diák családja értesítést az iskolától.

* **Elvi határozatok.** Széll mint belügyminiszter kimondotta, hogy piaci és vásárendezési ügyben elsőfokon a szolgabíró határoz. A községi előjáróság egyesek áruhási helyre és sorrendje tekintetében intézkedni jogositva nincs. — Még egy más ügyben is elvi döntést hozott, nevezetesen az örökbe fogadott egyén saját családai nevével felül örökbefogadó atyjának családai nevével is köteles viselni. — A minisztertelgárnak kimondotta, hogy a választó polgároknak kövel való dobálása nem a közigazgatási hatóság, hanem a bíróság hatáskörébe tartozik.

* **Az egyházi adó.** Wlassios Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter Békés vármegyéhez intézett rendeletében

kimondotta, hogy a községek nem kötelesek az egyházi adózás czöljaira az állami adóról kimutatást készíteni, azonban az egyház munkacsofével készített kimutatást hitelesíteni tartoznak.

A pápa.

A katolikus világot élénken érdeklí azok a hírek, melyeket a táviró a pápa hanyatló egészségi állapotáról szerte-szétjelvisz. XIII. Leó pápa közel három évtizedes lelkipásztori működése által rászolgált arra, hogy az egész világ rokonszenve kísérje élete fényes pályafutását. Alacsony sorból került fel a legmagasabb papi állásba. Szent Péternek utóda, a katolika egyház látható feje: a pápa öröklik, hogy Krisztus tanait híven kövessék, a kereszténység mozgalmában a pápának van a leghatalmasabb befolyása, kevés kivétellel maga irányítja azokat s minden vallás dogmatikai ügyben Krisztus helytartója a legfőbb fórum. Bár világi hatalma sokat vesztett, mégis világi dolgokban is nem egyszer érvényt szerezhet nagy erkölcsi súlylyal bíró szavának s bár a Vatikán, melyben a pápa székel, mintegy elszigetelve és elkülönítve áll a nagy világ politikai és társadalmi zajától, mégis vannak esetek, melyekben nagy események eldöntését a pápára bizzák, éppen mert világi dolgokban közömbös és azért teljesen partatlan méltóság.

Agg kora dacára, XIII. Leó pápa, bitinói egészségnek örvendett kivéve a néhány év előtt rajta végrehajtott műtétet, mindenkor frissen, tetterösen és bámulatra méltó buzgalommal látta el fényes hivatalát. Mint az a tündöklő példa, mely a kereszténységnek Jézus-Krisztusban adott, ő is az igaz emberszeretet a hamisítatlan vallási tolerancia erényében bizta azt a morális erőt, mely a vele nem egy felekezeten levőket, sőt ellenségeit is a legmélyebb tiszteletre kötelezte. Meg tudta mindnyaknál látni az a helyes utat, mely a katolicizmus hatalmának megtartására, fokozására vezet, anélkül, hogy az államok belügyeibe kellett volna avatkoznia és anélkül, hogy a politikai tusákba, amelyek pedig pápaságának ideje alatt a szokottnál erősebb hullámokba csaptak, belevitte volna a keresztény vallás a katolikus hit érdekeiért való küzdelem hevesességét. Ezt a szenvedélyeséget, mely pedig igaz szívvel, áhítatos vallásosságából fakadt, mindig alá tudta rendelni bölcs megfontolásának és hatalmának nagy súlyát nem érezette soha senkivel.

A katolicizmus sziklaszilárd épületét minden küllenséggel ellen megóvta. Fegyvere: a hit szava, dicsérete: az isteni igének leghelyesebb interpretálása, korholása: — ott, ahol az többé elkerülhető nem volt — a valódi humanizmustól áthatott jótanács formáját öltötte mindig. A mellett tetteiben, rendelkezéseiben számot vetett a tudományok és művészetek felvilágosodottságával és anélkül, hogy Krisztus tanaitól csak egy lépéssel is letér volna, igen jól be tudta illeszteni a vallásosságot a mindennapi életbe, ezzel példát adván arra, hogy a modern, korhadó viszonyok közt is igen jól meg lehet őrizni a Istenbe vetett bizalmat, az igaz Isten-tiszteletet és nem szükséges az erkölcsöség ősvényét elhagyni, hogy ezzel a lét-fentartás eléressék.

Mint ember tehát megérdemli az emberektől a feltétlen elismerést. A vallásosságában és erkölcsöségében, bölcs mérés-készségében, tapintatos körültekintésében egyaránt nagy férfura büszkeséggel tekinthet a mai, materializmusba süllyedt, bűneke elposványosodott kor, a biblia szavával mutatván rá, „Ime az ember!”

Hírek.

* **Számonkérésék a városnál.** Latinovits Pál főispán elnökléte alatt tegnap délután Zombor városnál számonkérésék volt, mely alkalommal az összes hivatalok ügymenete és munkássága meg lett vizsgálva s mindenhol a legnagyobb pontosság és rend lett találva.

* **Kinevésés.** A m. kir. igazságügy-miniszter Salgó László bajai kir. jbirósági joggyakornokot az apatini kir. jbirósághoz aljegyzővé nevezte ki.

* **Anyakönyvvezető helyettesek.** A belügyminiszter a bácsmezei Koluthra Preszly Aladár községi inokot, Vepváczra Michler Boldizsár segédjegyzőt anyakönyvvezető helyettesekké kinevezte.

* **Esküvő.** Blumenthal Károly vármegyei aljegyző tegnap délután esküdött örök hűséget Szaich Vilma kisasszonynak, Szaich Lajos vármegyei tisztviselő bájos leányának. Az esketési szertartásnál nagy és intelligens közönség jelent meg.

* **Iskola szükség Zomborban.** Platz Bonifáz szegedi tankörületi kir. főigazgató hivatalos látogatása alkalmával tapasztalatai alapján szerzett meggyőződése szerint Zombor városának egy polgári iskola felállítására mulhatlanul szükség van. Ezt mi többször és régen hangoztattuk. Mert a tanulók azon nagy kontingense mely hivatás érzet hiánya és anyagi eszközök nélkülözése dacára úgy a főgymnasium mind pedig a kereskedelmi iskolák megfelelő osztályait nem folytathatják, kénytelenek egy közbeeső tanintézet hiánya miatt abban maradt pályájuk folytán a proletárok, zugirások számát szaporítani — avagy mint félvégzett emberek életpályá nélkül az élet viharos forgatagában elveszni. Egy közbeeső iskola — mint a hat osztálylyal bíró polgári iskola, mely sok állásra, hivatalra kvalifikál, mintegy bevezetője lenne a főgymnasiumnak, melyhez a diplomát kereső és az abból megélni óhajtó iljúság sereglik. Tiszteséges, jól képzett iparos, kereskedő, nemesebb értelemben vett polgári osztályra van mulhatlanul szükségünk — amit polgári iskola felállításával lehet csak elérni. És ez az állammak mint pedig a városnak egyaránt fontos feladata, hogy azt minnél előbb felállítsa. — Innen onnan évek multak el, hogy egy bizottság lett kiküldve azon célból, hogy Zombor városban a tanító-nő képezde létesülése — a szépen kidolgozott és reális alapokra fektetett memorandum alapján javaslatot tegyen. Ez ügyben ez ideig semmi sem történt. Pedig egy kisjó akaratnál már rég megnyilthatott volna ez intézet, mely nagy kihatással lenne a város kulturális gazdasági és társadalmi viszonyaira.

* **Nagy czirkusz városunkban.** A Henry-féle nagy czirkusz f. hó 18-án különvonattal városunkba ékezik, hol három napig fog tartózkodni.

* **Nemesleikü adomány.** Weidinger Sándor örökösei 200 koronát küldtek Szilágyi Mór úrhez, mint a zombori íz. hitközség elnökéhez, azon célból, hogy azt a zombori szegénysorsu zsidóhitfelekezeti lakosok közt osztassa szét.

* **A pénzügyigazgatóság napidjai.** A zombori kir. pénzügyigazgatóságának sok bajt és kellemetlenséget okozott a szabadkai adó- és pénzügyi rendeltetései, — sőt a vizsgalat is a pénzügyigazgató helyettes áthelyezését vonta maga után. Most azután a pénzügyigazgatóság prezentálta Szabadka városának a maga számláját, — és pedig négy kiküldöttnek napidjai címén nem kevesebb mint 4049 korona 40 fillért. A szabadkai városi tanács nem hajlandó fizetni, hanem felirt a miniszteriumhoz: fizesse a pénzügyigazgatóság és illetve a kincstár a maga kiküldöttéit.

* **A zombori közkórház.** A Zomborban építendő közkórház ügye holt pontra jutott. A városi közgyűlés ezen fontos ügyet kiadta a városi egészségügyi bizottságának azzal, hogy egy teljes és részleteiben egészen kidolgozott, kész javaslatot terjesszen a közgyűlés elé. Az egészségügyi bizottság foglalkozott ezen ügyvel, de ott azon felfogás jutott kifejezésre, hogy a tervek elkészítéséről a városi tanács gondoskodjék. Atriat lett intézve tehát a Tanácsok azon kérelemmel, hogy ezen ügyben hatáskörében érdemlegesen intézkedjen. A tanácsnál megfenekelt a dolog, mert mint értesülünk, ott még azon nézetet vallják, hogy ezen intézkedések nem tartoznak hatáskörébe, — mert azt a közgyűlés az egészségügyi bizottság hatáskörébe utalta, — s így az ügy stagnál a közérdek rovására. Ideje lenne ez ügyet a holt pontjáról kimozdítani, hogy végre a város milleniumi határozataiból legalább ezen egy intézmény létesüljön.

† **Halálozás.** Nem mindennapi ember huynye le szemét örökre Zomborban. Czvetkovits Péter ügyvéd éite delén meghalt. Nagy műveltsége, széles tudása és visszorgalma miatt általános köztisztelőnek örvendett. Lapunk hasábjain, a karácsonyi számban országoszi tanulmány leírása általános feltűnést keltettek. Szerb létere jó hazafi volt, az ő indítványára lett a régi nagy utca Kossuth Lajos utcának elnevezve. A politikában nem igen vett részt, — bár azt nagy érdeklődéssel kísérte. Nagy feltűnést keltett néhai Dobák Béla volt kir. ügyésszel történt össztűntöközése, mely a „Zombor és Vidék”-ben megjelent, melynek munkatársa volt. Temetésé tegnap délután nagy részvét mellett ment végbe, melyen a város egész intelligenciája, a megyei tisztikar a főispánnal az élén megjelent. A megboldogult mult év végéig Zombor város virilis tagja volt; ez év kezdetén azonban ezen tagságáról leköszönt, hogy jogát mint megyei virilista gyakorolhasa. A család a következő gyászjelentést adta ki: özv. dr. Czvetkovits Péterné szül. Aradszky Leoszava gyermekeivel Juliával és Gyurczával fajtalmóitól megtört szívvel tudatják rokonaikkal, barátaikkal és ismerősökkel, hogy a szeretett férj, atya, fiu, testvér, vő és sógor dr. Czvetkovits Péter ügyvéd, Bács-Bodrog vármegyei virilista és gör. kel. szentszéki ülnök stb. folyó évi július hó 6-án est 7 1/2 órakor életének 48-ik évében, hosszas betegség után elhunyt. A megboldogultnak hűlt tetemei folyó évi július hó 8-án délután 5 órakor a gör. kel. szent-Györgyről nevezett templomban fognak beszentelni, azután a gör. kel. szerb nagy temetőben levő családi sírboltba elhelyeztetni. Zombor, 1903. évi július hó 7-én. Béke poraira! Czvetkovits György atya. Rogulits Viktorné szül. Czvetkovits Katalin, Miskovits Györgyné szül. Czvetkovits Jelena, nővérei. Rogulits Viktor, Miskovits György, sógorai. Üzv. Aradszky Lukácsné szül. Márkovits Amália, anyósja. Aradszky Sándor, sógora.

* **Tehenek beszerzése a tejszövetkezetek részére.** Latinovits Géza orsz. képviselő, a Bácsmezei Gazdaszövetség elnöke és Galambos Sándor, annak igazgatója a napokban Sándor Pál orsz. képviselő birtokán voltak, ahol a szövetkezetek részére vásárolható tenyész apállatokot és teheneket vizsgálták meg.

* **Lövészkereszt százéves jubileuma.** A Bajai Czéllővész Társulat — mint már közöltük — az idén üli meg fennállásának százéves jubileumát oly impozáns ünnepségek keretében, melyek messze tulfogják haladni szűkkörű társadalmi életünk határait. A jubilaris ünnepre meghívják az orsz. összes előkelő lövészeit és lövészársulatait, meghívót küldenek a megyebeli úri társadalomnak is, s így augusztus 20-ára oly illusztris és hatalmas vendégláraság lesz Baján, mely messzire elviszi majd kies löker-tárcát mellő hírét. — A június hó 28-án

megtartott értekezlet — 1660 korona költségvetéssel — a jubileumi ünnepélyek és mulatságok sorozatát ekképen állapította meg: Augusztus 20-ának délelőttjén a lövészkeret zászlószentelési ünnepélyt tart, melyet diszközgyűlés követ. Délután 3 órakor a lobo-gókkal földiszított kertben, kisebb-nagyobb pavilonokban bazarünnepély lesz, s ugyanakkor más helyen népünnepély. Egyes földállítandó bódékban, csekély belépődji mellett, közben látványosságokat rendeznek és lesz képzélpavensy meg világposta. — A lövőházban egész délután fog tartani a czéllövészet és a körpavilonokban katonai-és czigányzene fog fölvaltva játszani. — Az est beállítával fényesen kivilágítják a lókeretet magnesitfáklyákkal és lampionokkal és egy nyílt szimpadon kezdetét veszi egy bajai műkedvelői gárda tarkaszimpadi előadása és egy szerveződő szimfonikus zenekar mulatójátéka. — Este 10 óra után táncz lesz. A megyszerzte élénk érdeklődést keltő és fölötte impozánsnak ígérkező ünnepségek sikerén közel száztalag rendező bizottság működik közre, mely felőleli magában egész helyi társadalmunkat.

* **Ezredgyakorlatok.** A szabadkai 6-ik honvéd gyalogezred összes zászlóaljai (az úvjideki és zombori is) június 29-én hétfőn éjjel a szabadkai pályaudvaron csatlakoztak a szabadkai törzs zászlóaljhoz és éjjelután 2 órakor különvonaton a Temes-varmegyében felső Szilas községig utaztak, mely község 5-6 kilométernyire fekszik Buziástól s amint oda érkeztek, megkezdődtek a szokásos ezredgyakorlatok. Honvédeink augusztus elején visszatérnek ugyan, de pár napi irthoni időzésük után ismét levonulnak jelenlegi terepükre, ahol az idén nagyszabású királygyakorlatok fognak tartatni.

* **Öngyilkosság.** Csataalján felakasztotta magát Löttsche Máttyás ottani parasztgazda. Mire észrevették, már nem volt benne lélek. Tetét a legnagyobb valószínűség szerint pillanatnyi elmezavarásban követte el.

* **Eisenhut hagyatéka.** Az oly korán elhunyt bácskai híres festőművész hagyatékát, mely közel 360 drb értékes mű és tanulmány vázlatból áll, hazahozták festő társai Münchenből és e kollekcióból még ezen hónapban kiállítást fognak rendezni Budapesten a műcsarnokban.

† **Halálozás.** Olsavszky Jenő a szabadkai kir. törvényszék bírágja meghalt Szabadkán. Hosszu évekig urbéri referens volt, később pedig helyettes elnök. Szókimondó, kedves, kitűnő humoru és kiváló ítélőképességű bíró volt. Nagy részvét mellett temették.

* **Adomány.** Császka György kalocsai érsek Szentiványi József, melyküti illetőségű ifjunak, ki most végezte el az iparművészeti tanfolyamot, 100 korona segélyt adott tovább képzésére.

* **Megkeresztelt nazarenus.** Mladomiczky Vilmos bácskai esperes plébános Péter-Pál napján, óriási közönség jelenlétében egy 24 éves volt nazarenust, megfelelő szent beszéd kíséretében megkeresztelt.

* **Olcsó kölcsön.** A megyei árvaszék értesíti a közönséget, hogy ingatlanokra 4%-os kölcsönöket ad ezer—100 ezer koronáig. A törlesztés lehet 1—30 évig, félévi kamat fizetéssel. A kérvényezők a jegyzők útján fordulhatnak az árvaszékhez.

* **Bácskai termények és kertészeti cikke értékesítése.** A Bácsmegeyi Szövetség ügyvezető igazgatója a napokban meglátogatta a Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezet vezetőit: Szilassy Zoltánt és Balogh Elemért, akikkel a bácskai termények, de főleg konyhakertészeti cikkek értékesítése ügyében tanácskozott. Ennek eredménye az, hogy Petrovszelléről már is küldik a burgonyát Budapestre.

* **A zentai mezőgazdasági-és iparkiallítás** berezedezésével, nevezetesen a termék díszítésével, az udvarok parkirózásával július 20-ig teljesen elkészül a rendezőség. A kiállítás megnyitása napján, augusztus 15-én délután lövészversy lesz, mely iránt megyszerzte nagy az érdeklődés. A kiállítás megnyitására a rendezőség meghívja a földművelésügyi és kereskedelmi minisztereket is, a kiknek megjelenésére bizosan számíthatnak, minthogy a szakminiszterek hathatós támogatásával létesül a kiállítás. A kiállítás kertészeti osztályát az Országos Magyar Kertészeti Egyesület rendezi. A kiállítás megnyitásán jelen lesz Latinovits Pál főispán, a kiállítás védnöke, kit ez ünnepélyes alkalomra külön meghívják.

* **Ifjusági egyesület Adán.** Nemes célú egyesületet alakítottak tegnap az adai ifjak. Ok is, mint számos más egyesület azon nemes célt tűzték ki maguk elé, hogy legyőzzék azon gátaikat, amelyek a nemzetiségeket egymástól elválasztják, hogy eltávolítsák azt a nagy válaszfalat, amely még ma napiság is vallás és vallás között fenn áll. Bár nehéz a kitűzött cél, de erős akarattal és buzgó törekvéssel szép eredményt érhetnek el az adai ifjak. Az egyesület elnöke Palóczy Simon joghallgató lett.

* **Katonai uszógyakorlatok a Sugoviczán.** A 4-ik honvédduszár ezred f. hó 11-től kezdve e hó 20-ig a Sugoviczán az uszoda régi táján uszógyakorlatokat rendez, mely alkalommal az egész ezred tisztika és legénysége Bajára fog összepontosítani.

* **Gazdasági téli tanfolyamok.** A földművelésügyi miniszter fölhívta az összes gazdasági egyesületeket, hogy az 1903—1904. év télen rendezendő gazdasági előadások, tanfolyamok, mezőgazdasági háziipari tanfolyamokra vonatkozó tervezetét szeptember hónap 1-ig terjesszék föl hozzá. A miniszter a tanfolyamokat hajlandó segíteni. Közli egyuttal a rendelkezlet, azokat az irányelveket, a melyeket figyelembe kell a tanfolyamok rendezésénél venni.

* **A Ferencz-esatorna hidján** át csak akkor vonatható gőzcsepélőgép, ha azt előzetesen a tulajdonos a hatóságnál bejelentette, hogy így a szükséges óvintézkedéseket megtehessek.

* **A gőzgépezők és kazánfűtők** képestő vizgái Szegeden július hó 26-án d. e. 9 órakor fognak megtartatni. Vizsgálati kérvények kellően felszerelve a m. kir. kerületi iparfelügyelőséghez (Szilágyi-u. 1. sz.) küldendők.

* **Magánygyógyintézet Baján.** Dr. Kuzman Oszkar bajai mítő orvos a Kossuth Lajos-utca 623. szám alatti Bodroghiféle házban a június hó 25-én kelt 44245/903. számú belügyminiszteri engedély alapján folyó hó elsején megnyitotta széhszeti, teslegenészeti, gégszeti, szemészeti, női és belgyógyászati magánygyógyintézetét.

* **Nagy tűz Zentán.** Folyó hó 3-án d. u. 4 órakor a Dávid-utcában Lengyelné Nagy Margit nádtetejes háza az udvaron felhalmozott és kigyaludt nagy szalmakazaltól tűzet fogott és csakhamar lángtengerben az egész tető irtózatos hőséget árasztva és megnehezítve a tűzoltók munkáját. A tűrhellen hőségtől kigyaludt a szomszéd Horthly Ferencné háza is, úgyhogy a gyorsan kivonult tűzoltóságnak nagy feladata volt és csak nagy erőfeszítéssel sikerült a veszedelmes tűz towaterjedését megakadályozni. A tűzoltás nagy izgalmaiban a környékbeli lakók remélve jelenlétük az oltás munkájában levékeny részt vett dr. Hajdu Dezső főparancsnoknak, hogy egy asszony az égő házban beumaradt és miután az ajtó előtt a lecsuszott égő háztető mint az égő pokol elzárta a kijáratot — nem tud menekülni. Dr. Hajdu Dezső maga is

több ízben megpróbálta az égő házba való behatolást, de az irtózatos lángtengerben az ajtó és ablak megközelíthetetlen volt. A ház tulsó felén levő ablakok erős vasrostélylával voltak ellatva és így csak egyetlen egy keskeny ablak volt nagy életveszedellel megközelíthető. E rettenes percekben a keskeny ablakon belül megjelent a benekkedt asszony és halálra rémülten, de szótlanul esengett segítségért. Turányi Mihály tűzoltó erre hallálgtevő elhatározással az ablakhoz rohant s a tűzoltó-eszkálynal fölleszítvén az ablakfákat, a nagyobb nyíláson sikerült neki átkarolni az asszonyt és néhány per múltán a megmentett asszonnyal ő is megmenekült a halálos veszedelemből. Turányi Mihály a sikerült életmentés után az irtózatos hőségtől összerogyott ugy, hogy őt is, a megmentett asszonyt is csak nagy nehezen lehetett életre keltetni.

* **A katonák mint tűzoltók.** Az országos tűzoltószövetség hasznos tervet igyekszik megvalósítani. Ugyanis a szövetség elnöksége fölterjesztést intézett a honvédelmi miniszteriumhoz, hogy a katonákat képezzeék ki tűzoltókká. A fölterjesztés sikerrel járt, mert úgy a honvédelmi miniszter, mint a közös hadügyminiszter utasította az állomásparancsnokságokat, hogy az egyes helyi tűzoltóságokkal állapítsák meg a kiképzésnek gyakorlati módózatait. Ezzel az intézkedéssel különösen sokat nyer a tűzoltóság, mert ezután a szabadságot katonák, mint kész tűzoltók léphetnek száfebb hazajuk tűzoltói közé.

* **Gotterhalte Adán.** Az adai tűzoltók junialis mulatságban megesett az a csútság Adán, hogy egy adai földbirtoikos a Gotterhaltat trombitálatni megpróbálta — de a nagy lármá és méltó felháborodás folytán a dicső himnust a bandának abban kellett hagyni. Levelezőnk szerint akkora volt e miatti a felháborodás, hogy a földbirtoikost „majdnem“ kidobták. Kár hogy csak majdnem!

* **Gazdák szövetkezete.** Az adai szállásokon a gazdák szövetkeztek és megalakították Lathy József plébános elnökelete alatt az első adai fogyasztási szövetkezetet.

* **Dr. Hadzsy-émlék.** Megemlékeztünk lapunk egyik számában, hogy a topolyai intelligencia a polgársággal karöltve mozgalmat indított az iránt, hogy dr. Hadzsy János emlékeit látható alakban megörökítsék. Az elhunyt barátai már értekezletet is tartottak, melyen megalakult a „Dr. Hadzsy János“-émlék bizottság. A bizottság tagjai: elnök Koch Bernát, alelnökök: Császár Péter, dr. Fárnek Dezső és dr. Mannheim Armin, pénztárnok dr. Frank Károly, titkár dr. Rényi József, a bizottsági tagok: Pastyik István, Morvai Ferencz, Bacs Albert, Rind János idb. Zahorecz István, Dósa Ferencz, Vojcsena József, Kiss Imre János, Arpádfi Ferencz, ifj. Pataky József, Szent István, Úveges Ferencz Kovács, Szikora János, Závódszky Máté szabó, Lőrincz Pál, Eltinger József, Róth Dávid, Hónig Zsigmond, Hirschfeld Ignátz, Acsády Béla, Bodrogh Mór, dr. Cziráky Gábor, Fekete István, Furlinger Ferencz, Jedlicska Mihály, Lippay Imre, dr. Mészöly István, Pápay László, dr. Sárkány János, dr. Schirchich György, Sztrek Károly, Vojnich János, Vincze Lambert, dr. Feiny József, Joó Endre. A bizottság elhatározta, hogy az emlék felállításához szükséges összeget gyűjtés útján fogja beszerezni. Magának az emléknék mibenléte tekintetében a bizottság csak később, a gyűjtés befejeztekor fog határozni.

* **Terméskilátásunk** megyénkben: 2,250,000 mm. buza, 200. mm. rozs, 500,000 mm. árpa, 2,000,000 mm. zab. Ezen adatok a földmívelési miniszterium június 20-ig terjedő számításokat közölik meg, és ha tekintetbe vesszük, hogy

a június 10-ikéig történt számítások óta 20-ikáig a terméskilátások javultak s hogy 20-ika óta is igen kedvezően fejlődtek a vetések, bizton várhatjuk, hogy a termés-eredmény kedvezőbb, mint a június 20-iki kimutatás jelzi és hogy az idei termés nálunk Zomborban is jóközepest eredményez.

*** Der, die, das nem kell a magyarnak.** Zentán a közszépi főgymnászi irásbeli értekezési vizsgálatán a német nyelvből négy tanuló elégtelen jegyet kapott. E miatt nagy a felháborodás a magyar Zenta városában, kivált az iskolai rendszer ellen, mely értekezési tantárgyul teszi a német nyelvet.

*** Névmagyarosítás.** A belügy-miniszter megengedte, hogy Trinksz Ernő öbesei tanítójelölt vezetéknévét Tihanyi-ra változtathassa.

*** Szép, hazafias példát** nyújt Ó-Kanizsa községe, melynek képviselőtestülete elhatározta, hogy 1000 koronával belép a D. M. K. E. alapító tagjai sorába. A nem rég alakult közművelődési egyesületnek már több mint 1500 tagja van.

† **Gyászmise.** Dr. Császka György kalocsai érsek f. hó 2-án, reggel kilencz órakor, a kalocsai érseki székesegyházban dr. Haynald Lajos halálának 12. évfordulója alkalmából nagy gyászmisét mondott fényes segédlettel, melyen az özszes Kalocsa városi hivatalok és pénztintézetek tisztviselői, valamint a tanuló ifjuság is megjelent előjárók vezetésével.

*** A köztisztviselők nagygyűlése Szegeden.** Az állami tisztviselők a minap értekezletre jöttek össze, amelyen elhatározták, hogy ha a kormány a fizetésrendezést czélzó törvényjavaslatot az öszre halasztja, Szegedre augusztus hónap folyamán országos tisztviselői gyűlést hívnak egybe. A szegedi köztisztviselők már nagyban készülődnek is az országos jellegű és fontossága nagygyűlésre.

Rákóczi esztendeje.

A „Recrudescunt vulnere“ . . . etc. kibocsátásának kétszáz éves fordulója kegyeletes emlékkünnepek rendezésére készített hazánk szabad érzelmű s a Rákóczi nevében nemzeti programot látó hazafias közönségét, városokat és testületeket.

Hol itt, hol ott gyul ki az emlékezés és honfiai felkesedés oltárhangja; s az önként vállalt száműzetésben hazájától távol elhunyt s a nemzet szegényére ma is idegen földben porhadzó szabadsághős neve, nehéz viszonyaink, jogos nemzeti aspirációink eltaposásának fel nem vesésének jelen kétségbeesztő napjaiban is, nemes honfiai bizodalommal s kitarásra buzdító szent elhatározással tölti el kebleinket.

A hivatalos Magyarország erőszakolt közönye daczára is felragyog a dicső múlt halhatatlan alakjának dicső, fényözvett, hatalmas jelleme s e koronátlan királytól nemzete javára hozott páratlan áldozat milliók szívében élesztgeti a honért halni is kész, önzetlen szeretet soha nem hervadó virágait.

Rákóczi neve a világtörténelem lapjain azon keveseké között tündöklök, kik egy elnyomott s lenyűgözött nemzet önálló, szabad léteért, egy ember által hozható emberfölötti áldozat tűzében formálódtak az egyetemes emberiség eszményi alakjaivá s kiknek küzdelméből, vértanúságából időtlen időkig éltető erőt fog meríteni az emberi és népjog érvényesítésén fáradozó emberek és nemzetek élő lelkiismerete. Egy élő tilalomfa marad e név örökké a népek jogát önző czéljuk szolgálataiba, vagy hatalmi érdekeik igavonásába kényszeríteni törekvők előtt, kik szenvedélyeik, elvakultságuk vad hevében nem az igazság, hanem az erőszak fégyverével szándékoznak hatalmuk állandóságát biz-

tosítani. Az ilyenek ellen méltán felzuduló népharag szent jelszók gyanánt írja mindenkor e Messiások nevét véres zászlóira és a rég lettini hőksorok, hősvilága, félistenekké emelt halandóinak számát szaporítja mindenkik.

Boldog nemzet, melynek nevék ily herosok vésték a történelem éreztábláira! Az emberiség történetében koronként megismétlődő epochális eszmei áramlatok majd mindig egy gondviselészerű alak nevéhez fűződnek, a korszellem varázsszerű megnyilatkozása, ezek diadala, vagy bukások révén végzi el hatalmas szárnysubintásait s az örök változásban is állandó jelleggel bíró emberi tökéletesedés ezek vállain emelkedik sokszor nem is sejtett eszményi magaslatra.

Olyanok e hősök, mint a libiai sivatagnak még romjaikban is fenséges Memnon-szobrai, melyek a hajnal közeledtére megszólalnak s az ébredő nap, a feltámadás ígét hirdetik az alvó, az elnyomott világnak.

Kell-e mondanom, hogy nekünk, magyaroknak minden másnál szentebb kötelességünk felkeresnünk a multak eme néma ajkkal is beszédes eszményi alakjait, ezeréves nemzeti küzdelmünk jogosultságának még poraikban is halhatanságot ígéro fenséges irányjelölőit?

Nemzetünk története, a világtörténelem legesodálatosabb jelenségei közé tartozik. Az időnek lelke egyes korszakokban, mintha egyedül mibenünk nyilatkozott volna meg; nemzetünket odaállította az emberiség harezéltre zászlóvivő gyanánt, hogy aztán kevés idő múlva e zászló csak a nemzeti megviságunk s dicsőségünk szemfedőjévé legyen.

Százsoros kötelességünk dicső eleink, szabadsághőseink emlékének cultusa épen napjainkban, amikor az idegen malom szekerét felszabták vállal, de a haszon fejében kénytelen-kelletlen szívességgel húzó hatalmi tényezők, hiru remények kelésével, az opportunista önzédelokat tolongató vampir legyezővel, a nemzet élő lelkiismeretét fenyegető végpusztulás ördögének falrafestésével igyekeznek elatlatni s konczesfő szolgálatuk anyagi előnyökkel kecsgetődjé jarmába kényszeríteni.

Az a fásultság által kendőzött békés állapot, mely nemzetünk jobbainak lelkét ép a minap is az ellenállás legerősebb fegyvereinek igénybevétele kényszerítette, mesterségesen elaltatott nemzeti lelkiismeretünk vésztrejtő elpetyhülésének szomorú eredménye csupán s nemzeti önállóságunk, függetlenségünk biztosítottak vált talajára épített jogos aspirációink kártyavárait egy magát Bécsben elköhintő osztrák tábornokocská egy percz alatt halomra döntheti.

Kormányaink koronkénti megalakítása ime már nyíltan hangoztatott osztrák érdeke szempontjából történik s vérevel és agyonával adózó szerencsétlen országunk se künn, se benn nem több, mint egy kiegészítő része a g'sammt Monarchiának, melynek osztrák szellemben való kiszípolóvására, orránál fogva való vezetésére bőven akad nálunk vérbeli magyar, ki hatalomvágyból, ki az udvar kegyében való sütkézés, által vezetette.

Nemzetünk élő törzse, az istenadta nép, nyomorban sanyilódk, vagy koldusbotjával kezében vándorutra kél; fiaink idegen s bennünket századok óta elraposni törekvő nép hatalmi hőbortjainak szolgálatába kényszerítettek; nyelvünk lenézve, kigunyolva; önálló nemzeti létünk lépteny nyomon pengellőre állítva, arczucsapdosva; a testvérnemzetek, jogaink és nemzeti intézményeink ezeréves osztrálysói, ellenünk bujtogatatva hol nyílt, hol ügyetlenül palástolt elszakadási törekvések által megmetyelzve ellentlen sorakoznak s mi magunk is, pártokra szaggyatva, mintha csak egymást akarnók eltenni láb alól, részint aiatamos osztrávóesekbe, részint

az anyagiakért folyó rut érdekharcba merülve odáig jutottunk, hogy a „Recrudescunt vulnere“ . . . vészkiáltása napjainknak is hű képét tárja föl s a nélkül, hogy nemzeti Messiás gyanánt bákire is várhatna a haza.

Azért csak rendezgessük azokat a lélekemelő, kegyeletes Rákóczi-emlékkünnepeket! Legalább azok a kis házitűzhely-lángok gyujtsanak némi világosságot a mindjobban sűrűsödő sötétségbe. Emlékezők legalább a nép hazája szabadságának elbukott száműzöttéire s ápolgassa lelkében az általuk elhuntegetett igazság, jog és népszabadság megvait.

A vén időt a népek lelke ifjítja meg. Nemzetünk javarészbén maga készítette szolgajármát, mely alól az új idő szelleme szabadulni készletti. Jelenlegi vezérő fiaink legnagyobb részét megalkuvó haszonlesés s hatalmi vágy állítja szabadulása elé, gát gyanánt.

A szolgánép megérdemli sorsát, mert a rut életet többre becsüli a szép halálnál. „Recrudescunt vulnere!“

Rákóczi esztendeje! Vajha e nemzet újjászületésének, politikai s állami önállóságának születési esztendjévé is lehetne!

Szalay.

Tanügy.

Értesítő. A zombori állami főgymnásium 1902—1903. tanévi értecsitőjét közzétette Rittinger Antal igazgató. A 120 oldalra terjedő füzetet dr. Feles Adolf értekezése vezeti be az iskolabetegségekről, mely általánosan ismert közegészségügyi dolgokat népszerűt és a laikusok is érdeklő könyved iránylyal van kizreadvá. A füzetből megtudjuk az iskolai év rövid történetét. A tanári személyzet alig változott, — 366 tanuló iratkozott be — vagyis 6-al több mint tavaly. Működött az igazgatón kívül 13 rendes és 1 helyettes tanár. Az egészségügy elég jó, a trachoma gyérült. A fegyelem kilégtette a jogos igényeket, — bár a jelentés konstatálja, hogy a szülők vagy helyettesek nem kéllőleg érdeklődnek gyermekeik előmenetelét iránt. A IV. fokú büntetés 63 esetben lett alkalmazva. Az intézetben a vallás erkölcsi nevelés az irányadó. Az intézetben Arany János önképző kör és Markovics gyorsíró kör működött skatanárok vezetése alatt. Mű és egyházi éneket rendszeren kultiváltak. A tanuló ifjuság érdemso-rozatán kívül statisztikai adatokat tartalmaz a füzet. Az intézetbe járt: 206 róm. kath., 55 görög keleti; 268 magyar anyanyelvű és 54 szerb anyanyelvű. Szülők polgári állására nézve: östermelő 35, iparos 64, kereskedő 39, tisztviselő 88, diplomás osztályhoz tartozó 52. Zombori tanuló volt 244, megyebeli 72, más megyebeli 25. Érettségít lettek: jelesen Pravgyik Floris, Ribiczey Gyula, Stern József, Strasser Géza és Treer János — 5; jól érett 10; egyszerűen 6. Pályát választottak: jogászra 6, orvosra 4, technika 3, hivatalnok 2, gazdasági 2, katonai 1, tanári 2, ipari 1. — A jövő iskolai évszept. 1-én kezdődik, beiratások szept. 1, 2, 3-án.

Értesítő. A zombori felsőkereskedelmi iskola 1902—1903. évi értecsitőjét közli Zsulyevits Ernő. A füzet az iskolának múlt évi boszniai és dalmáciai útjának leírását tartalmazza, — mely külön füzetben is az özszes vármegyei lapokban úntatásig lett már ismertve. Tanulmányútnak van jelezve, — bár a leírásból alig vehetjük ki, hogy kereskedelmi szempontból mit tanulmányoztak a résztvevők. A tanári testület létszáma nem teljes, mivel két ügyvéd helyettesíti a rendes tanári teendőkét. Itt az ideje ezen régi anomálián segíteni. A tanárok képesítése mellett komikus hatású némely tanár és he-

lyettes tanárnál felemlített azon rangja, hogy az illető a törvényhatósági bizottságnak, kegyuri bizottságnak, szünügyi bizottságnak stb. tagja. Az ily címek és munkálkodások nem befolyásolják sem nem növelik az illető tanárok szakismerteteit. Más kereskedelmi iskolák értesítőjében ez nem is fordul elő, — tehát nálunk is elmaradtak. Az intézetbe 126 tanuló iratkozott be. Róm. kath. 60, görög keleti 5, izraelita 31. — Zombori tanuló volt 13; vidéki 95; Magyar 69; német 24; sze. b. bunyevác 15. Erettségi vizsgát tett jeles eredménnyel 2, jól érett 8, elégséges 16, három óra javító vizsgára utasítva lett 3. Az iskola szelleme határozottan magyar nemzeti — az intézet ifjúsága a tanári karral minden nemzeti ünnepen és hazafias mozgalomban részt vett. Az intézet a város törvényhatósági bizottsága által megválasztott 14 tagból álló felügyelő bizottság fenhatósága alatt áll. Zombori tandíja 60 kor. — vidéki 80 korona első menettelű — tandíjmentes és ingyen könyvvél lesz ellátva.

Közgazdaság.

A vármegye gazdasági állapota.

Rác György b. kulai nagybirtokos, vármegyénk közgazdasági előadója most részlette be felévi jelentését a közgazdasági bizottsághoz. A jelentés szerint vármegyénk nem mutat nagy haladást e téren — bár mint a jelentés mondja, több gazdasági ágban hanyatlás sincs. Constatálni lehet tehát sok helyen a stagnációt — mi ugyan nem mondható ürvendetes jelenségnek. Mindez indokolja azt, hogy a vármegyei Gazdasági Egyesület t. vékenysége fokozottabb mértékben támogatassék a közönség részéről, mert ezen egyesület működése mutat csak fel eredményeket a közgazdasági téren.

A jelentés így szól:

A gazdálkodásnak módozataiban és rendszerében a múlt évhez képest említésre méltó változás nem történt. E téren tehát haladás nem található, de hanyatlást sem.

A kalászos növényekből vármegyénkben bevett területet kat. holdakban 491.500 hold buza, 22.000 k. h. rozs, 54.000 k. h. árpa, többnyire őszi és 208.000 k. h. zab. Csekély eltéréssel ugyanennyi volt 1902-ik évben is bevétel. A várható átlagos termés azonban a tavainál silányabb. Katasztrális holdonként búzából 7 méter-mázsát, rozsból 7 mm., áprából 7 1/2 mm., zabból csak 7 mm., remélhetünk.

A mintegy 310.000 kat. holdnyi tengeri termes nagy része pedig sinli a hideg és esős időjárást, ellenben a burgonya jobb eredménnyel kecsegtet,

A kender termelés fokozatos emelkedést mutat és kivéve azon vidéket, ahol jégverés volt, igen jól áll. A kender termelés emelkedése vármegyénkben ma még nincsen arányban a kikészített kender kereslettel.

A bel- és külföldi kereslet jóval nagyobb a termelt mennyiségnél. Viszont a kender ára nincsen arányban a külföldön termelt hasonló minőségű kenderrel azért, mert a piacra kerülő magyar bácskai kendernek csak kisebb része lesz mesterséges áztatókban előkészítve s ezáltal mértékesebbként 10—15 koronával kevesebbet ér.

A földmivelési miniszterium a közsegkeket és magánosokat készséggel támogatja, sőt buzdítja mesterséges áztatók felállítására, sajnos azonban, hogy a Ferenczcsatornai vonal és a Duna folyó közötti területen üzött óriási kender termés túlnyomó részét még mindig mocsaras vizekbe áztatják.

A szőlőterületek vármegyénkben újabb ültetésekkel ez évben is szaporodtak, úgy a homoki valamint borna-sárgás földű vidékeken, amerikai ojtványok ültetésével. A fajok helyes megválasztására nagyobb figyelmet fordítanak és most már helyenként elég jó minőségű bort termelnek, az e részbeni szakszerű kezelés elsajjaltatása első sorban a szőlészeti felügyelő utazása közbeni oktatásának köszönhető. Szőlőink a tavaszi fagyoktól csak csekély mérvben szenvedtek, a tőkék lombozata rendkívül buja, a firtók szépek, a sok esőzés, kivált június hó második felében a peronospora rohamos terjedését okozta oly szőlőkben, a hol a permtezést idejében erőlyesen nem végezték. Ha valamely csapás nem éri szőlőinket, a tavainál jobb termésre, vagyis mennyiségileg és minőségileg jó közép termésre számíthatunk.

Gyümölcs termésünk rosszul sikerült, nehéz megküzdeni a roppant mennyiségben elszaporodott állati elődsiek és gomba betegségekkel, ezek tönkretették gyümölcsünknek a tavaszi fagyok által megkímélt részét. A félelmetes Melontha vulgaris bogár a homoki vidékeken mutatkozott.

Álattenyésztésünkben ürvendetes emelkedés tapasztalható vármegyénk némely részén, a nyugati fajú marhák beszerzése és tenyésztése iránt. A megalakult gazdasági szövetségnek noha még sok nehézségekkel küzd, de már eddig is áldáshozó működését megállapíthatják a gazdák, különösen pedig a kisgazdáknál ekkülesi és anyagi támogatásában.

A szövetség elnöke L a t i n o v i t s Géza és igazgatója G a l m o s Sándor fáradhatlan és tapintatos működésüknek kell betudnunk a rövid idő alatt elért, kétségkívül gyönyörű eredményeket. Viszont, a nehéz viszonyokkal küzdő tejszövetkezeteknek minden irányban támogatását és új szövetkezetek létesülését, mindenek fölött S i e r b á n János, országos tejgazdasági felügyelő közludatos és szakszerű intézkedéseinek köszönhetjük.

A lótenyésztés vármegyénkben nem változott, inkább stagnál, a sertésenyésztés pedig csekély mérvben emelkedést mutat.

Vármegyénk munkás viszonyai annyiban kedvezőbbek, hogy ez évben az úgy nevezett inséges munkásoknak foglalkoztatására nem, vagy csak kis mérvben volt szükség, ezen czímen a közpénztáraknak tehát most alig volt kiadásuk. A kivándorlás ellenben ezidén is nagy mérveket öltött el annyira, hogy ennek folytán számos községben a napszám megrágulása constatálható.

De még nagyobb arányú lett volna a kivándorlás, ha nem sikerült volna Z a b i k László Óverbász községben működő állami tanítóknak, a háziipart, a vármegye területén a munkásokkal megkedveltetni és a téli idény alatt munka és kenyér kereset nélkül álló munkások tekintélyes részének, általuk is beismerteni, eléggé jó megélhetési módot biztosítani.

Zabik László mezőgazdasági és háziipar tanfolyamán csak a múlt évben 53 oly munkást képzett ki, a kik más vármegyékben szervezett tanfolyamokon oktató mestereként lettek alkalmazva, azonfelül vármegyénkben 1038 munkást kiképzett és biztos keresethez juttatott az évnek azon időtartamára, a melyben a mezei munkák szünetelnek.

Zabik László több helyen munkásainak készségnevelésére háziipar kiállítását szervezett, legutóbb Hodságon. A kiállított tárgyak elkelték, sőt nagymennyiségű megrendelések érkeznek Zabikhoz, minek, folytán a munkások keresete is emelkedik.

Ámde a vármegye mezőgazdasági és háziipar fejlődésének hátrányára van azon körülmény, hogy Zabik László mint Óverbász községbeni tanító, a helyi iskolá-

jához van kötve, minél forva a hozzá intézett sok és sürgető kérelmeknek, hogy a vármegye egymástól távolabb fekvő pontjain háziipar tanfolyamokat ellenőrizhesse, azokon javításokat eszközöljön, nem képes megfelelni.

Vármegyei háziiparunk emiatt kevés érdeklődésben állana tehát, ha Zabik László úr, óverbázi tanító állása másra ruházható és Zabik az egész vármegyében működő és még felállítandó háziipar ügybuzgó fellendítésével bizatnék meg. Ez esetben eme közhasznú mezőgazdasági és háziiparügy, vármegyénkben általánosan felkarolva lenne és a téli hónapok alatt a nélkülözésekkel küzdő munkásosztálynak családostul megélhetését, biztosítani lehetne.

Végül kötelességemnek tartom röviden megemlíteni az 1902. évi április hó 5-én megalakult Bács-Bodrog vármegyei egyesület Hodsági járási fiók-egyletéről.

Ezen fiók-egylet meglepő életrevalóságáról alkalmam volt meggyőződni.

Szemző Károly főszolgabíró, Wissinger Mór egyetli tükár, Rausch Ede egyetli elnök és ezeket támogató Hodsági és Hodság járási lelkes közönségnek az ott lakó gazdák és kisgazdák körében az ok-szerű gazdálkodásiügy mellett tömörülést, a gazdasági haladás iránti ügyszerezet, fáradtságot nem kimélő, ünfeláldozó buzgósággal sikerült felkeltetni.

A közömbösségükről hirhadt gazdák és kisgazdák mintegy varázsütésre csoportosultak, a bizalmat keltő vezetők körül és kitűzték a tanulás és haladás zászlaját, a gazdálkodási rendszernek minden terén.

Fogadják hazafiss érzésből eredő köszönetünket, őszinte szívvel gratulálunk.

Mily üdvös és szerencse lenne, ha a vármegye többi járásai, Hodság és Hodság járási lelkes közönség példáját követné!

Nem örömet, de szükséges érintenem, hogy a „Südungarische Bauernvereine“ a hodsági fiók-egylet mellőzésével, sőt annak egyenes erkölcsi gyengítésére, vándorgyűlés czímén egy rögtönzött kiállítás rendezett, a hodsági fiók-egylet területen és tetemes összegű díjakat is osztogatott.

Miután ezen invasióra külön és pedig részletesen kitérni óhajtok, itt csak annyit jegyzek meg, hogy vármegyénkben a hodsági fiók-egyleten kívül, van egy gazdasági egyletünk, van gazdasági szövetségünk és tudjuk, hogy ezek hazafias irányban, körültekintés felkarolják a gazdák és kisgazdák összes érdekeit, — a szomszéd Bauernverein gyanus segítségére tehát nincsen szükségünk.

Tisztelettel kérem, felévi jelentésem tudomás vételét.

Kula, 1903. július 1-én.

Rác György,

Bács-Bodrog megye közgazdasági előadója.

Irodalom.

— A „Vasárnapi Ujság“ július 5-iki száma 29 képpel s a következő tartalommal jelent meg: „Az új miniszterek.“ (Kolosváry honvédelmi miniszter és Tomassich horvát-szlavon miniszter arcképeivel). — „Gróf Khuen Héderváry családja“ (Gróf Khuen-Héde váry Károlyné, Telesi Margit grófné arcképeivel). — „Csalatkozás.“ Kültemény Léány Józseftől. — „A reichstadti herceg“ (képekkel). Károlyi Árpádtól. — Regénytár: „A tudós családja.“ Spanyol regény. Irta Armando Palacio Valdés (képekkel). — „Vizen és szárazon.“ Stockton R. F. elbeszélései. (Képekkel). — „A Tuskey uram tudománya.“ Elbeszélés. Irta dr. Závorv Sándor. — „A hol a percz is számít.“ — „A csikós“ (képpel Pataky Lászlótól). „A rádium és sugara“ (képekkel). — „Az E. M. K. E. közgyűlése és gróf Kun Kocsárd szászvárosi emlék-

A haj újránövése! Nincs többé kopaszság!

Egy emlékező múltú szer, mely férfiak, nők és gyermekek egyaránt gyönyörű haját kölcsönöz. Megakadályozza a hajhullást, megújítja a koporsó, váross, pírarcúság rajt és sürüsi, hosszúra növeszt, valamint növekszik és selymesebb teszi a haját. A korán megpézslt haj természetes visszakapja eredeti szinét. A kopasz fejű a haj, valamint a szőmők és szemécskék újránövését juttatja.

Amerikai „Lovacin“ név alatt egy szert találtak föl, mely hatástan növényekből lesz készíte, nem kell ennek használatát óvakodni, mert meg a legfinomabb fejőnek sem ártalmas. Nincs semmi oka arra, hogy óvatos vagy, gyermekeknek ritka és ócsoréves hajra legyen. Az egészséges hajra, mint vedőre, ugy fény, mint hajraon sűkisez van és egészséges hajnövekedés nélkül úgy a gyermekek, mint a felnőttek folyton ki vannak tevé a meghibásodnak. Az aya, vagy gyermeknek legesége a hajján járulékja a hajját és évek mulna, míg a természet ezt a hiányt pótolja. De ki kotelkedhetnek ezen csodálatos szer tulajdonságában akkor, midőn kezeink között ezér és ezer bizonyító levele van, melyek oly egyszerűk árduak, kiknek szavahatóságához kétség nem fér.



A bécsi „Medizinisches Chirurgicalisches Centralblatt“ orvosi szaklap 1901. decem. 27-én megjelent az száma egy feltűnést kelte cikket közöl, melyben konkrét esetekben mutatja be dr. Kulszicky ismert bécsi orvosnak a Lovacinnal tett kísérleteit és elért fényes eredményeit. Dr. Kulszicky érdeklődéskifejezésül világosan kiűnik, hogy a Lovacin a legáltalánosabb és megfizethetőbb övszer kopaszág, hajhullás és korpa ellen. — Nincs másnyeg többé a kopras, a hajhullás, a kopaszágának, mint azt a fenti kép mutatja.

Néhány orvos véleménye:

„Lovacin“ itt hat eseten seborrhoe (koprapézdés) effluviám (hajkihullás) kiténo szolgálatot tett s mindig azon leszek, hogy alkalmas esetekben megint alkalmazzam. Mindenesetre kerék nekem még három üveg Lovacinot küldeni. Dr. Ladislaw Boroch, orvos, Lemberg. — Az ön által beküldött „Lovacin“-nal még, — eseten időelőtti kopaszágul, illetőleg beteges hajkihullásnál igen kedvező eredményt értem el és szívesen gyakorlatilag mindig ajánlani fogom. Dr. Karos József, orvos, Budapest. — Főhivásuk fölött a Lovacinot többé is alkalmaztam és igazmondóan elismerem, hogy az nekem koprapézdésnél és hasonló állapotoknál igen jó szolgálatot tett, minek folytán azt tovább ajánlani fogom. Dr. Garner Lajos, orvos, Leány. — A Lovacin-nal mostanig igen meg vagyok elégedve. Érd eset, hogy ezér hajnövekedő szerhez bizalmam van. Magamon az antihorhorrho hatást észleltem és előbb kopasz helyeken: kis hajnak újránövését találtam. Hazajában ajánlani fogom. Dr. Kasimir Schömét, orvos, Lemberg. — Ha az eredmény nem változik, a Lovacin-nal nagyon meg vagyok elégedve. — Az ön kívánságának szívesen tesz-tja s a mellét a hajnak szaporodása fölmehető. Az első hatást magamon tapasztaltam és nag-on örültem a csatározás eredménynek. Dr. Ernst Ferenoz, orvos, Tarnócs. — Az ön kivánságának szívesen öleget teszek az bizonyítom, hogy a Lovacin nagyon sok seborrhoe (koprapézdés) esetenél kiténo szolgálatokat tett, nevezetesen kezdő hajkihullásnál. Dr. Korn Gyula, orvos, Kolozsvár. — Mivel a Lovacin ára szűk, hogy jőbbek személyeknél a koprapézdéket, hajkihullást és kopaszágot akadályozza meg, minden anyának fontos tudnivaló, hogy létezik egy kozmetikum, mely a kis kedvenceink remek haját eredményez. Egy nagy üveg Lovacin ára, több óra elégendő, 5 korona, 3 üveg 18 korona, 6 üveg 20 korona. Széküldés utánvetél vagy a pénz előleges beküldése mellett az európai raktár által:

M. Feith, Wien, VII., Mariahilferstrasse 32

Közép és kereskedelmi

iskolai tanulók kik Zomborban tanulnak, teljes ellátást kapnak és szűlői gondozásában részesülnek egy nyugalmazott izr. tanitónál. Magánórákat is ad. Czime:

SIPOS IGNÁCZ ZOMBOR,
főbezdáni-ut 174, honvéd kaszárnyával szemben.

Rohitscher Sauerquelle
gyógyvíz

gyomordaganatok és göresők, Bright, vesegyulladások torok- és gége-katarisusok, gyomor- és bél-katarisusok, hólyagbetegségek, zúkorbetegségek, rökédthasúság, májba-joknál.

Kiváló gyógyhatások! Orvoscilag ajánlva!

Cs. és k. udvari szállító.

Fernolendit

cipőfénymaz legjobb fénymaz a világon és kenőcs világos cipőknek a legszebb fényadja és a bőrt tartóssá teszik. Régi vagy foltos sárga vagy barna bőrből való cipő „Lyosin“ (pompafénymaz) egész új színt kapnak.

Allapítottat 1832. Gyártraktar BECS I. Schuleistrasse 21.
Mindenhol kapható.

Ön kétségbe esik,

mert gyermeke folyton sír. Ön már mindentelre házi szert alkalmazott. Orvosa már nem tud tanácsot adni! Ezen varnosok szerke a gyerekek, mert nem elég jó. A varnosok szerke a gyerekek, mert nem elég jó. A varnosok szerke a gyerekek, mert nem elég jó. A varnosok szerke a gyerekek, mert nem elég jó.

M. FEITH, Wien, VII., Mariahilferstrasse 32.

Gyógyszerész

Thierry A. Balsama

legjobb étrendi hájzser

elmészési zavarok, gyengeség, roszullét, gyomoréges, telfuvadás, stb ellen, köhöges-csillapító, görcsészillapító, nyálkaoldó, tisztító. 12 kies. vagy 6 kettős üveg ládával együtt 4 kor.

Thierry A. gyógyszerára az Örangyalhoz Pregrada Rohitsch-Sauerbrunn mellett.

Valódi csak az itt látható apáca védjeggyel. Ajánlatos e szert utazáson magukkal vinni.

Thierry A. Centifolia kenőcs

a legszilárdab b szívókenőcs, alapos tisztítás által fájdalom csillapító, gyorsan gyógyító hatású, megszabadít puhítás által mindentelre behatolt idegen testektől. Hegymászóknak, kerékpározóknak és lovaglóknak. nélkülözhetetlen. Posta utánj bérmentve 2 Tégely 3 kor. 50 fill.

Thierry A. gyógyszerára az örangyalhoz Pregrada Rohitsch-Sauerbrunn mellett

Övakodjunk utánzattól és figyeljünk a fenti minden tégelybe beégetett védjegyre.

Ajánlatos e szert utazáson magunkkal vinni. Központi raktár: Budapest Török J. gyógyszeráraban, Zágrab Mittelbach S. gyógyszeráraban, Bees Brady C. gyógyszeráraban.

Schicht-szappan

„szarvas“ vagy „kules“
Jeggyel

legjobb, legkladósabb s ennélfova legolcsóbb szappan. — Minden káros alkotórésztől mentes.

Mindenütt kapható!

!! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva. !!

Oblát Károly könyvnyomdájából Zomborban.